

OBRAZLOŽENJE
MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA
U 2018. GODINI

MAKROEKONOMSKA KRETANJA U 2018. GODINI

Tijekom 2018. godine nastavljena su pozitivna kretanja ekonomske aktivnosti započeta u 2015., nakon šestogodišnje recesije te je realni rast bruto domaćeg proizvoda (BDP) iznosio 2,6%¹. Trgovina na malo zabilježila je rast već petu godinu zaredom, u turizmu je ostvarena još jedna rekordna sezona, a zabilježen je i daljnji oporavak građevinske aktivnosti, pri čemu je rast znatno ubrzao u odnosu na prethodnu godinu. S druge strane, nakon četiri uzastopne godine rasta, industrijska proizvodnja je u 2018. zabilježila blago smanjenje u odnosu na prethodnu godinu. Kretanja na tržištu rada u 2018. pokazuju rast zaposlenosti, uz snažno smanjenje nezaposlenosti. U 2018. prosječna inflacija blago je ubrzala u odnosu na prethodnu godinu te je iznosila 1,5%. Nastavljen je trend visoke likvidnosti financijskog sustava te smanjenja vanjskih neravnoteža domaćeg gospodarstva.

Tablica 1. Osnovni makroekonomski pokazatelji Republike Hrvatske

	2016.	2017.	2018.
Bruto domaći proizvod, % promjena, realno	3,5	2,9	2,6
Osobna potrošnja¹	3,5	3,6	3,5
Državna potrošnja	0,7	2,7	2,9
Bruto investicije u fiksni kapital	6,5	3,8	4,1
Izvoz roba i usluga	5,6	6,4	2,8
Uvoz roba i usluga	6,2	8,1	5,5
Indeks potrošačkih cijena, % promjena	-1,1	1,1	1,5
Industrijska proizvodnja, % promjena (kal.pril. indeksi)	5,0	1,9	-1,0
Promet od trgovine na malo, % promjena, realno (kal.pril. ind)	4,0	4,7	3,8
Broj noćenja turista, % promjena	9,1	10,6	4,0
Indeks građevinskih radova, % promjena (kal.pril. indeksi)	3,4	2,0	4,9
Stopa registrirane nezaposlenosti, %	14,8	12,1	9,7
Stopa anketne nezaposlenosti, %	13,1	11,2	8,4
Broj zaposlenih², % promjena	0,3	2,2	1,8
Prosječni tečaj HRK/EUR	7,53	7,46	7,41
Saldo tekućeg računa bilance plaćanja, milijuni EUR	1.205	1.795	1.354
Saldo tekućeg računa bilance plaćanja, % BDP-a	2,6	3,7	2,6
Inozemni dug, milijuni EUR	41.668	40.247	38.836
Inozemni dug, % BDP-a	89,3	82,1	75,4
Plasmani³, % promjena	1,1	2,9	4,4
Međunarodne pričuve, milijuni EUR	13.514	15.706	17.438

¹ Uključujući potrošnju neprofitnih ustanova koje služe kućanstvima.

² Prema Anketi o radnoj snazi.

³ Plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim države), na temelju transakcija

Izvor: Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka

Nakon međugodišnjeg rasta BDP-a od 2,5% u prvom, 2,9% u drugom te 2,8% u trećem tromjesečju, u posljednjem tromjesečju 2018. došlo je do usporavanja međugodišnjeg rasta na 2,3%. Opisana kretanja rezultirala su realnim rastom BDP-a od 2,6% u 2018. godini. Rast BDP-a i dalje je predvođen rastom domaće potražnje čiji je doprinos iznosio 3,4 postotna

¹ Podaci o BDP-u za 2018. godinu su privremeni.

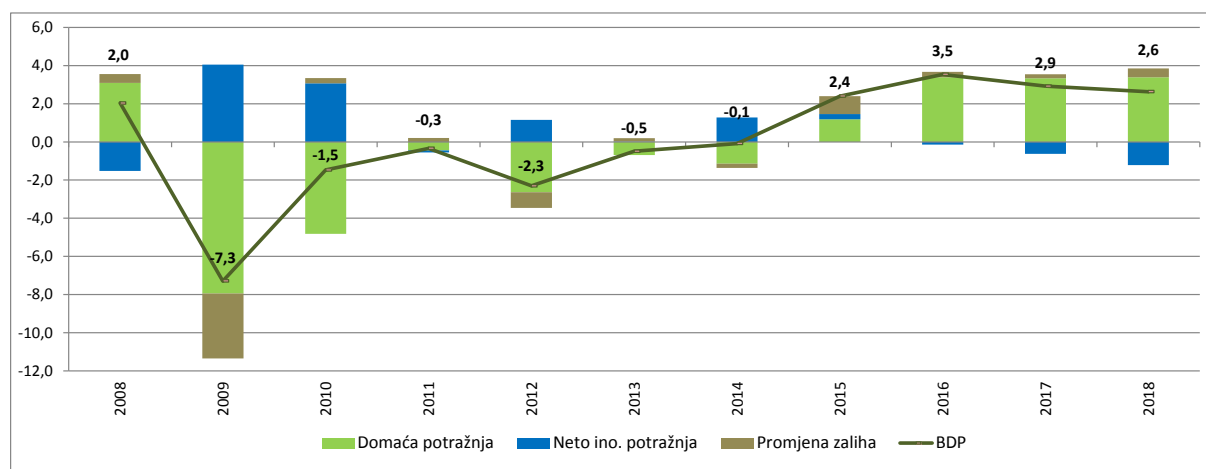
boda, neto inozemna potražnja je zabilježila negativan doprinos (-1,2 postotna boda), a promjena zaliha blago pozitivan doprinos (0,5 postotnih bodova).

Gledajući pojedinačne komponente s rashodne strane, najveći pozitivan doprinos rastu BDP-a u 2018., u iznosu od 2,0 postotna boda, došao je od potrošnje kućanstava, koja je realno povećana 3,5%. Na rast potrošnje kućanstava u 2018. djelovali su rast zaposlenosti uz realni rast plaća te snažno poboljšanje pouzdanja potrošača koje se tijekom 2018. nalazilo na rekordno visokim razinama. Realni rast izvoza roba i usluga od 2,8% u 2018. pozitivno je pridonio rastu BDP-a s 1,5 postotnih bodova, čemu je gotovo podjednako pridonio i rast izvoza usluga (2,9%) i izvoza roba (2,8%). Bruto investicije u fiksni kapital u 2018. su blago ubrzale rast na 4,1% te tako pridonijele ukupnom rastu BDP-a s 0,8 postotnih bodova. Blagi pozitivan doprinos rastu (0,6 postotnih bodova) u 2018. godini došao je i od realnog rasta državne potrošnje od 2,9%. Istovremeno, realni rast uvoza roba i usluga iznosio je 5,5%, čime je njegov negativan doprinos promjeni BDP-a iznosio 2,7 postotnih bodova.

Bruto domaći proizvod u tekućim cijenama iznosio je 381,8 milijardi kuna u 2018. godini te je zabilježio rast od 4,4%, dok je rast deflatora BDP-a iznosio 1,7%.

Obračun bruto domaćeg proizvoda s proizvodne strane pokazuje da su u 2018. sve djelatnosti, osim industrije, pozitivno pridonijele realnom rastu bruto dodane vrijednosti od 2,1%. Najveći doprinos (+1,0 postotni bod) došao je od rasta bruto dodane vrijednosti u trgovini, prijevozu i turizmu (+4,4%).

Grafikon 1. Realni rast bruto domaćeg proizvoda, u %

Izvor: Državni zavod za statistiku

Izmjenama i dopunama proračuna za 2018. godinu iz studenoga iste godine dana je projekcija realnog rasta bruto domaćeg proizvoda od 2,7% u 2018. godini. Ostvareni rast ekonomske aktivnosti bio je neznatno niži od predviđenog. Najznačajnije odstupanje prvenstveno proizlazi iz slabijeg realnog rasta izvoza roba i usluga od projiciranog, i to isključivo radi nepovoljnijih ostvarenja izvoza roba, uslijed slabljenja dinamike svjetske trgovine i gospodarskog rasta naših glavnih trgovinskih partnera krajem godine. Manje odstupanje proizlazi i iz bruto investicija u fiksni kapital, koje su ostvarene na nešto nižoj razini od predviđene, prvenstveno radi investicija privatnog sektora. Doprinos ostalih kategorija s rashodne strane BDP-a ostvaren je na približnoj razini kao što je bilo i projicirano.

Tijekom 2018. godine nastavljen je međugodišnji pad administrativne nezaposlenosti. Broj registriranih nezaposlenih kod Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ) kretao se na

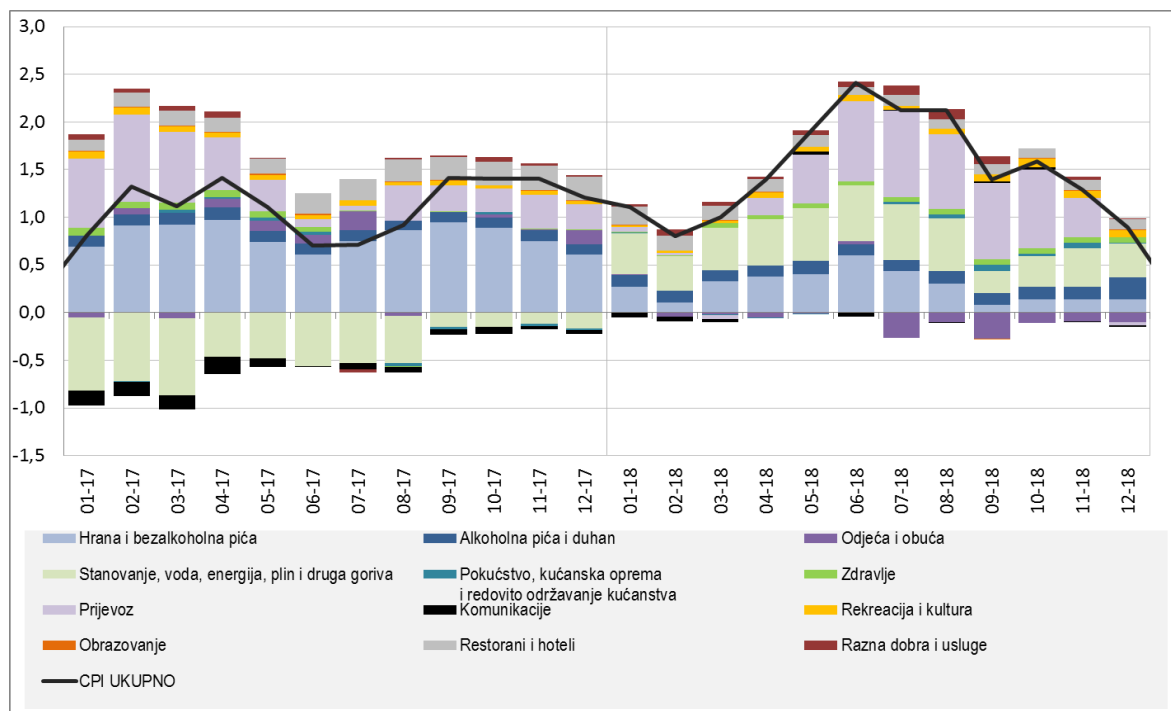
najnižim razinama otkako se prati statistika (1991. godina), zabilježivši i povijesni minimum u rujnu 2018. Prosječan broj registriranih nezaposlenih je u 2018. iznosio 153,5 tisuća, što je smanjenje od 20,8% u usporedbi s 2017. godinom. Prosječna administrativna stopa nezaposlenosti iznosila je 9,7% u 2018. godini, što je 2,4 postotna boda niže nego u 2017. Konačni administrativni podaci DZS-a upućuju na porast ukupnog broja zaposlenih od 1,4%, dok podaci o osiguranicima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO) pokazuju porast broja osiguranika od 2,3% u 2018. u odnosu na 2017. godinu.

Prema podacima Ankete o radnoj snazi, prosječan broj nezaposlenih je u 2018. godini smanjen za 25,7% u odnosu na 2017., a broj zaposlenih povećan 1,8%. Zabilježena je povijesno najniža anketna stopa nezaposlenosti u iznosu od 8,4%, što je 2,8 postotnih bodova manje u odnosu na 2017. godinu. Nakon stagnacije zabilježene u 2017., radna snaga je u 2018. smanjena za 1,2%, dok je broj neaktivnih blago povećan (za 0,4%).

Tijekom 2018. godine nastavljen je snažan rast plaća potaknut pozitivnim gospodarskim kretanjima, nedostatkom radne snage u pojedinim djelatnostima privatnog sektora te učinkom prijenosa podizanja osnovice za plaće u javnom sektoru iz 2017. Prosječna mjesečna bruto plaća u 2018. godini iznosila je 8.448 HRK te je nominalno povećana 4,9%, a realno 3,3% u odnosu na 2017. Prosječna mjesečna neto plaća iznosila je 6.242 HRK u 2018., bilježeći nominalni rast od 4,3% te realni rast od 2,8% u odnosu na 2017. godinu.

Inflacija, mjerena indeksom potrošačkih cijena, tijekom 2018. godine zabilježila je prosječnu razinu od 1,5%, što predstavlja blago ubrzanje u odnosu na 1,1% zabilježenih u 2017. Rastu potrošačkih cijena u 2018. godini najviše je pridonio rast cijena goriva i maziva (doprinos od 0,5 postotnih bodova), hrane (doprinos od 0,3 postotna boda) te električne energije (doprinos od 0,2 postotna boda). Ako se iz indeksa potrošačkih cijena isključe komponente energija i hrana, u 2018. je zabilježen međugodišnji porast preostalih komponenti od 0,9%.

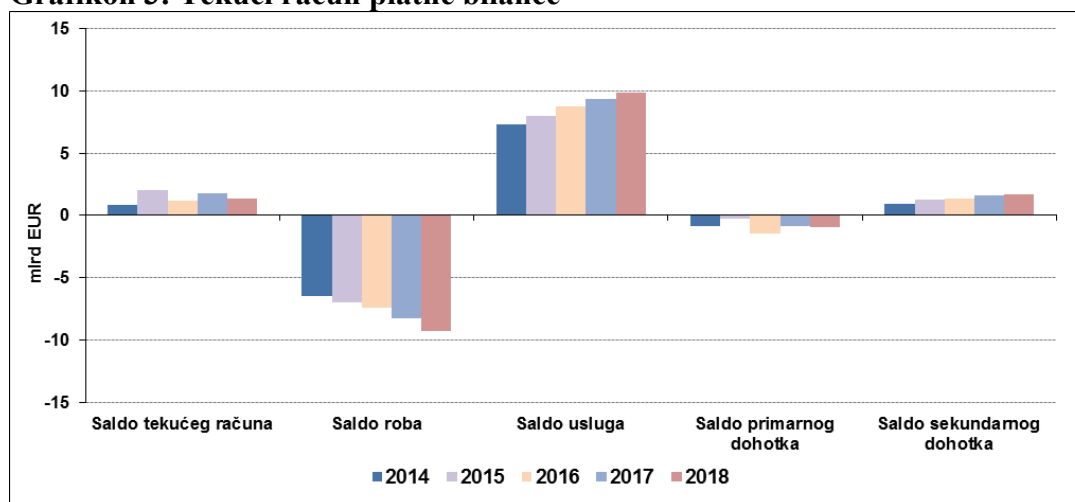
Grafikon 2. Indeks potrošačkih cijena

Izvor: Državni zavod za statistiku

Prema preliminarnim podacima, u 2018. godini, šestu godinu zaredom, zabilježen je pozitivan saldo tekućeg računa bilance plaćanja u iznosu od 1,4 milijarde eura, odnosno 2,6% BDP-a. U usporedbi s prethodnom godinom, bilježi se smanjenje pozitivnog salda za 440,5 milijuna eura, odnosno 24,5%. Najveći doprinos navedenom pogoršanju pozitivnog salda ostvaren je povećanjem negativnog salda na računu roba. Blagi negativan doprinos stigao je i od povećanja negativnog salda na računu primarnog dohotka, prvenstveno kao posljedica smanjenja troškova ispravaka vrijednosti i rezerviranja te posljedično veće dobiti banaka u stranom vlasništvu u odnosu na prethodnu godinu. S druge strane, pozitivan doprinos kretanju salda tekućeg računa stigao je od povećanja pozitivnog salda na računu usluga, prvenstveno kao posljedica rasta prihoda od turističkih usluga. Prihodi od turizma u 2018. iznosili su rekordnih 10,1 milijardu eura, što predstavlja porast od 6,4% u usporedbi s 2017. Pozitivan doprinos stigao je i od povećanja pozitivnog salda na računu sekundarnog dohotka.

Grafikon 3: Tekući račun platne bilance

Izvor: Hrvatska narodna banka

Na kapitalnom računu je u 2018. zabilježeno povećanje pozitivnog salda u odnosu na prethodnu godinu. Istovremeno, na financijskom računu bilance plaćanja zabilježen je neto odljev kapitala odnosno smanjenje neto inozemnih obveza domaćih sektora od 1,4 milijarde eura. Pritom je neto odljev ostvaren na računu portfeljnih ulaganja, kao rezultat smanjenja obveza opće države po dugoročnim dužničkim vrijednosnim papirima², dok je na računu izravnih i ostalih ulaganja zabilježen neto priljev. Međunarodne pričuve znatno su povećane u 2018. godini za 1,5 milijardi eura, dok su neto pogreške i propusti iznosili -639 milijuna eura.

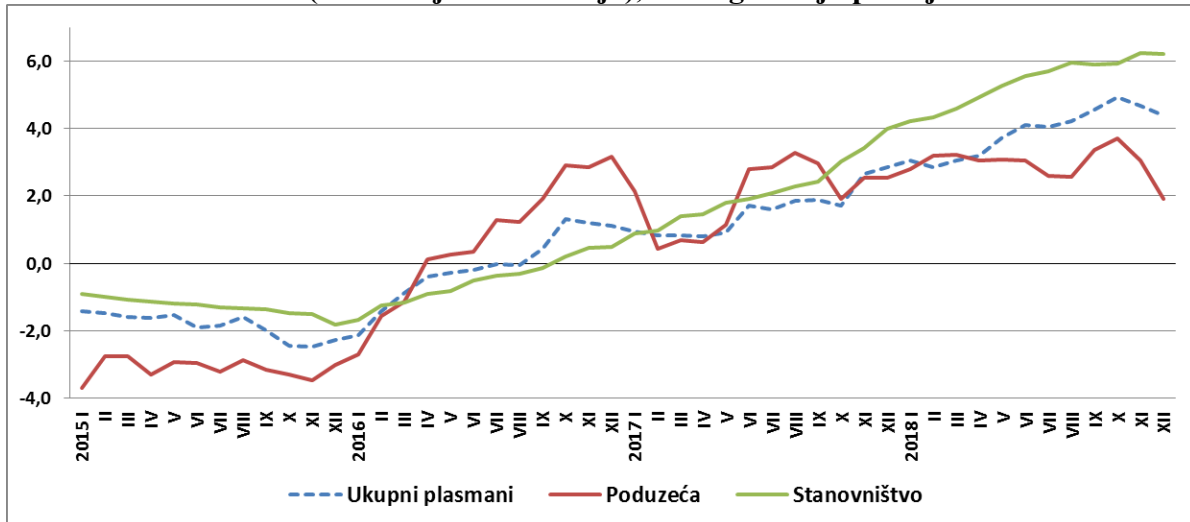
Tijekom 2018. godine nastavljeno je smanjenje inozemne zaduženosti RH. Bruto inozemni dug iznosio je 38,8 milijardi eura, odnosno 75,4% BDP-a krajem 2018. U usporedbi s 2017. bruto inozemni dug je smanjen za 1,4 milijarde eura, odnosno 3,5%, dok je udio duga u BDP-u niži za čak 6,7 postotnih bodova. Njegovom međugodišnjem smanjenju najviše je doprinijelo smanjenje duga opće države, zatim smanjenje duga na temelju izravnih ulaganja, duga središnje banke te duga ostalih domaćih sektora³. U smjeru povećanja inozemnog duga djelovao je isključivo porast duga drugih monetarnih financijskih institucija.

² Država je sredinom srpnja otplatila obveznicu na inozemnom tržištu u iznosu od 750 milijuna eura.

³ Ostali domaći sektori obuhvaćaju sve financijske institucije i posrednike osim središnje banke i drugih monetarnih financijskih institucija, privatna i javna nefinancijska društva, neprofitne institucije i kućanstava, uključujući obrtnike.

Plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim države) na temelju transakcija (isključujući učinke tečajnih i cjenovnih prilagodbi te otpisa) ostvarili su rast od 4,4% u 2018., što predstavlja ubrzanje u odnosu na prethodnu godinu. Pritom su plasmani poduzećima zabilježili rast od 1,9%, dok je rast plasmana stanovništvu iznosio 6,2%.

Grafikon 4. Plasmani (na temelju transakcija), međugodišnja promjena

Izvor: Hrvatska narodna banka